

Tamara Rape Žiberna

Prispevek praktikov je v takem glasilu nujen. To je glasilu ljudi, ki opravljajo socialno delo.

Intervju z Blažem Mescem

Izr. prof. dr. Blaž Mesec se je leta 2007 upokojil kot izredni profesor za Metodologijo raziskovanja v socialnem delu s statistiko na Fakulteti za socialno delo v Ljubljani. V zadnjem obdobju njegovega strokovnega dela je razvijal kvalitativne raziskovalne metode. Njegova bibliografija obsega več kot 850 zapisov v bazi Cobiss, med drugim tudi monografijo, ki je temeljno delo v slovenskem jeziku na področju kvalitativne metodologije z naslovom *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Tudi po upokojitvi ostaja aktiven, tik pred izidom je njegova nova monografija z naslovom *Kvalitativno raziskovanje v teoriji in praksi*. Pedagoško delo je opravljal tako na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani (kot njenih predhodnicah), kjer je bil več mandatov tudi dekan (1981–1983, 1995–2001), pa tudi na Visoki šoli za zdravstveno nego Jesenice, na Almi Mater Europei v Mariboru, sodeloval pa je tudi z ljubljansko izpostavo dunajske Univerze Sigmunda Freuda. Bil je tudi dolgoletni (1982–1993) glavni in odgovorni urednik revije *Socialno delo*.

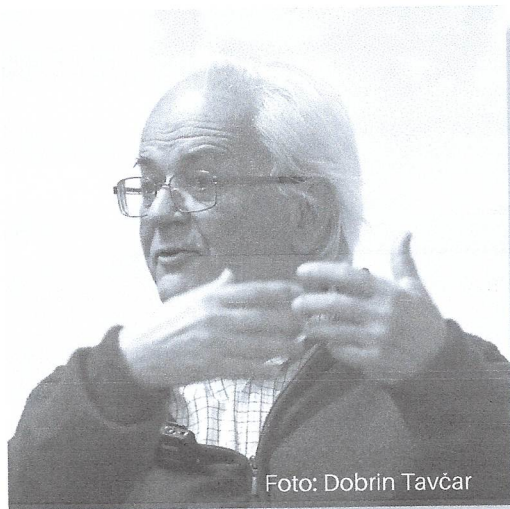

Foto: Dobrin Tavčar

Najprej bi vas prosila, da se vrneva v čas, ko ste prevzeli urednikovanje revije. Kakšni so vaši spomini na to obdobje in kako je Vestnik socialnega varstva pravzaprav postal revija Socialno delo?

Hvala za vabilo k pogovoru, ki je zame velik izziv, kajti veliko dogajanj je že utonilo v pozabo.

Na Višji šoli za socialne delavce sem se redno zaposlil jeseni leta 1969. Takrat je Svet za socialno varstvo kot organ Državnega sekretariata za zdravstvo in socialno varstvo, ki bi ga danes imenovali ministrstvo, izdajal *Vestnik socialnega varstva*, ki je imel naravo uradnega biltena, namenjenega zaposlenim na področju socialnega varstva. Izhajati je začel leta 1962. Objavljal je poročila o delu delovnih teles sekretariata in aktualne članke o socialni politiki in sistemu socialnega varstva.

Mene sta tedaj kot mladega predavatelja gnala dva motiva: prvi je bil, da sem rad pisal (po maturi sem bil na počitniški praksi pri ljubljanskem *Dnevniku* kot novinar-praktikant), in ko sem prišel na Višjo šolo za socialne delavce, sem že imel nekaj izkušenj s pisanjem in objavljanjem. Poleg tega sem se začel takoj identificirati s šolo in socialnim delom. To je bil moj drugi motiv. Videl sem, da je socialno delo neznan, neuveljavljen in zapostavljen poklic. To me vedno ujezi in tako sem iskal možnosti za pisanje in objavlanje o socialnem delu.

Ker sem se rad zadrževal v čitalnici in prelistaval tuje sociološke revije, sem tudi vedel, kako je videti strokovna ali znanstvena revija. Ne vem, kako sem pomislil na to, da bi *Vestnik socialnega varstva* prekrstili v *Vestnik delavcev na področju socialnega dela*. Vse se je dogajalo postopno. V številki 3-5 *Vestnika socialnega varstva* iz leta 1969 je bilo objavljeno poročilo o raziskavi »Možnosti za uvedbo prostovoljnih sodelavcev v socialno delo«. Poročilo so poleg nosilke dr. Šelih napisali med drugimi tudi sodelavci Višje šole za socialne delavce: Stritih, Čačinovič Vogrinčič, Stojšin. To pomeni, da so se v časopisu poleg člankov funkcionarjev in nameščencev sekretariata in praktikov pojavili članki raziskovalcev Kriminološkega inštituta in učiteljev šole.

Leta 1971 se je »po daljšem premoru« pojavila prva številka desetega letnika *Vestnika*, a z drugim naslovom: *Vestnik delavcev na področju socialnega dela*, še vedno pod uredništvom prejšnjega dolgoletnega urednika Pavla Pečarja, a prvi članek je bil moj, »O vlogi raziskovanja v socialnem delu«. Članek je bil prelomen v mojem razmišljanju o tej temi. Spoznal sem, da je raziskovanje ključno za samorefleksijo stroke in torej njeno poznanstvenje. V tej številki so tudi objavljeni sklepi uredništva o novem konceptu *Vestnika*. Morda sem res dal pobudo, a nastavki so bili v sami situaciji in odločitev za spremembo koncepta je bila kolektivna. Začel sem se zavedati pomena raziskovanja in objavljanja za razvoj stroke.

Naslov *Vestnika delavcev na področju socialnega dela* je neroden, a poudarja socialno delo, ne socialno varstvo, in ni več službeni bilten, ampak strokovni časopis. Uredniški odbor se je sestal po potrebi, spremembo koncepta pa smo naredili skupaj in sklepe objavili. Vse je bilo soglasno in transparentno.

Do leta 1976 je bil urednik *Vestnika* Pavel Dolar, zadnjo številko letnika 1976 sva uredila skupaj z Marijo Cigale, ki je bila na Centralnem komiteju Zveze komunistov Slovenije odgovorna za socialo. V vsem tem času sem objavljajal v *Vestniku*. Leta 1981 je izšel zbornik referatov s posvetovanja *Socialno delo in kazenska zakonodaja*, z vodilnim člankom profesorice Šelih, uredili smo ga pa F. Brinc, J. Valenčič in jaz.

Z letom 1982 smo naslov »revije« spremenili v *Socialno delo*. Kot urednik sem bil napisan jaz. Ne vem, ali so me imenovali, izvolili ali pa sem se napisal sam. Sredstva so družno zagotavljali: Samoupravna interesna skupnost socialnega varstva Slovenije, Republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo, Zveza društev socialnih delavcev in Višja šola za socialne delavce.

Kako je bilo takrat videti vaše uredniško delo? Ste kdaj naleteli na kakšne izzive? Kako ste jih reševali?

Foto: Dobrin Tavčar

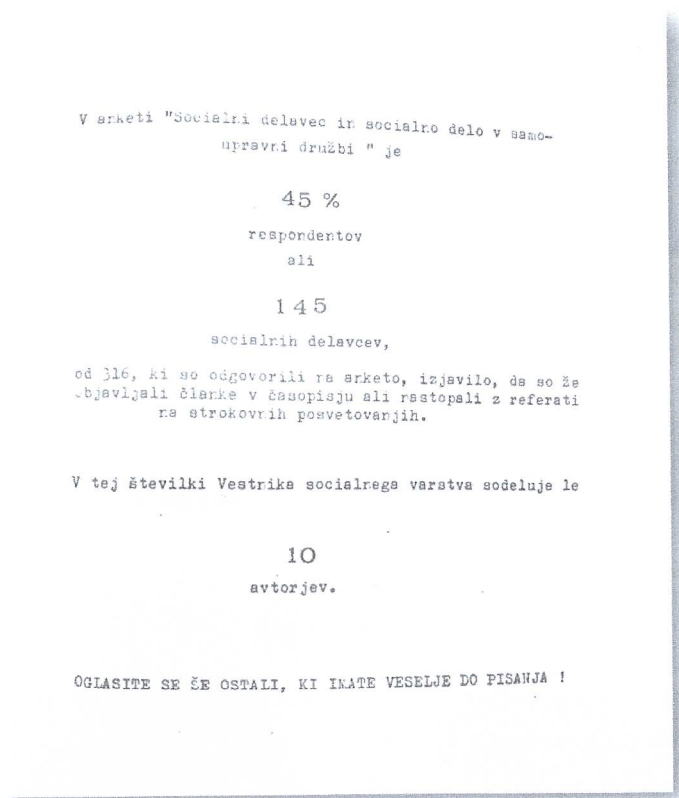
Časnik je izhajal v formatu A5, s štirimi številkami na leto; včasih je bila kaka številka dvojna. Sam sem ustvaril logotip časopisa iz začetnic SD, v tiskarni so ga pa spodobno oblikovali. Sam sem nosil natipkano gradivo v tiskarno Birografika Bori, kjer so delali paraplegiki, in se dogovarjal o obliki naslovnice. Tamkajšnji šef je včasih negodoval zaradi barve ovitka, ki sem jo predlagal. Rdeče na belem je sovražil. (Politično barvi res ne gresta skupaj.) Do letnika 1986 je bil ovitek zeleno-rjav (kaki). Nato pa vsak letnik druge barve do leta 1994. Pridobil sem znano lektorico, profesorico Marto Kocjan Barle. Časopis je imel trdno strukturo: članki, poročila, knjižne ocene, iz tujih revij, dokumentacija. Na ovitku je bilo natisnjeno navodilo sodelavcem – piscem. To strukturo sem upošteval. Rubrike, razen člankov, sem polnil večinoma sam. S tem sem imel veselje. Je pa bilo precej dela. Znanje nemščine in angleščine mi je prišlo prav. Zelo mi je v tem času pomagala profesorica Lidija Kunič, vodja knjižnice na Višji šoli za socialne delavce. Tudi ona je pripravljala povzetke člankov iz tujih revij, periodično je sestavljala seznam člankov v *Vestniku* v določenem obdobju, pripravljala drugo dokumentarno gradivo in pozneje organizirala, da sta pri založbi Delavske univerze DDU izšli prvi knjigi zbirke *Socialno delo*.

Ko me sprašujete o izzivih, verjetno mislite na to, kako je potekalo delo v socializmu, glede na »nesvobodo« ipd. V letih po osamosvojitvi se je pod vplivom politikantov ustvarila napačna, stereotipno siva slika o socializmu. Politične svobode, svobode strankarskega organiziranja res ni bilo. Sam sem verjel, da uvajamo novo obliko demokracije, ki je boljša od strankarske. V »socialističnem duhu« so nas vzgajali od malega. O zahodni demokraciji nisem imel dobrega mnenja. Šele pozneje smo začeli na sistem gledati kritično, ko

smo doživljali ideološke pritiske, pomanjkanje potrošnih dobrin, šli iz ene gospodarske krize v drugo ipd.

Še nekaj o cenzuri. Takrat smo bili tako pisci kot uredniki vsi za socializem, vsaj navzven. Ali drugače: samocenzura je bila vsajena v nas, tako da se sploh ni zgodilo, da bi bilo treba kak članek zavrnil zaradi ideoloških razlogov, prej zaradi slabe pismenosti. Ne spomnim se nobenega primera, da bi sam ali uredniški odbor zavrnil kak prispevek zaradi ideoloških razlogov. V osemdesetih letih je partijski nadzor že zelo popustil.

Še največji izziv je bil priti do dovolj gradiva in napolniti številko. Nobenih posebnih akcij nisem organiziral. Upal sem, da se bo z rednim izhajanjem, kakovostno vsebino in podobo časopis uveljavil in pritegnil pisce. Ob prelistavanju starih številke sem odkril oglas še iz časov *Vestnika*, ki priča o moji zadregi z gradivom:

Tedaj ni bilo računalnikov, članke smo pisali na roko, jih pretipkali ali jih dali pretipkati tipkaričam. Z leti smo lahko na šoli naročali tuje revije. Bile so mi vir različnih povzetkov inotic, okno v svet.

V že omenjeni prvi številki *Vestnika* iz leta 1971 so objavljena »Stališča delovne skupine za izdelavo koncepta *Vestnika socialnega varstva*«, ki je predlagalo takšne rubrike: članki, poročila; iz tuje strokovne publicistike; iz prakse za prakso; iz zakonodaje; povzetki iz domače in tuje literature; knjižne ocene, vesti iz služb, nove knjige v knjižnici. Tudi z zbiranjem gradiva za rubrike sem imel veselje. Spomnim se, da sem neko obdobje dodajal v števil-

ke tako imenovane »signalne informacije«, to je fotokopije kazal tujih revij, tako da bi bralci videli, o čem pišejo v tujih revijah. Motili sta me slovenska zaplankanost in vasezaverovanost. Kopiral sem kazala na primer iz teh revij: *Social Work, Social Work Research and Abstracts, British Journal of Social Work, Evaluation Review, Theorie und Praxis der Sozialarbeit*.

Poleg že opisanih so se v času vašega urednikovanja zgodili tudi nekateri prelomni dogodki, povezani s študijem socialnega dela. Kako ste doživljali položaj in vlogo socialnega dela pa tudi revije Socialno delo potem v osemdesetih letih?

Leta od konca sedemdesetih do devetdesetih so bila najbolj burno in razvojno dinamično obdobje v razvoju šole (dogajanja so že opisana v več člankih v *Socialnem delu* in zbornikih o zgodovini socialnega dela). Že v sedemdesetih letih smo se v vseh jugoslovanskih šolah za socialno delo začeli zavedati potrebe po preraščanju dveletnih višjih šol v štiriletne visoke šole. Uveljavljalo se je tudi pojmovanje, da je socialno delo samostojna veda in ne zgolj stroka, ki nima svoje teorije, ampak se opira na spoznanja drugih ved. Leta 1972 smo imeli v Portorožu srečanje jugoslovanskih šol, po njem pa smo sodelavci naše šole napisali članek v *Naše razglede* z naslovom »Čemu o teoriji?«. Mislili smo na teorijo socialnega dela. To je bil velik miselni premik, prvi v Jugoslaviji. Drugod so bili še bolj pod vplivom pravnikov, pedagogov, politologov ipd.

V šoli se je tedaj uveljavila mlada generacija univerzitetno izobraženih učiteljev in v predmetniku so se pojavili predmeti, ki so obravnavali posamezna področja socialnega dela. Začeli smo izvajati raziskovalne projekte, bili sprejeti v Raziskovalno skupnost Slovenije, dovolili so nam kandidirati s projekti v Posebni raziskovalni skupnosti. Kot obliko prehoda do visoke šole smo organizirali specialistični študij po višji šoli. Povezali smo se s Fakulteto za sociologijo, politične vede in novinarstvo, predhodnico Fakultete za družbene vede, kjer se je začel študij sociologija-socialno delo, tako da so naši diplomanti lahko nadaljevali študij do diplome na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo. Omenim naj akcijskoraziskovalne projekte dela z otroki in mladino, v katere so se vključevali študentje in študentke. V šoli sta bili neverjetna ustvarjalnost in ambicija. Po vsem tem smo izstopali med drugimi višjimi šolami.

Odločujoči dejavniki pa so odlašali naše »povišanje« vse do leta 1992. Takrat smo postali visoka šola in se leta 1996 preselili na sedanjo lokacijo v za silo adaptirane prostore nekdanje delavske univerze in restavracije.

Revija *Socialno delo* je v vsem tem času kar redno izhajala in se lepo uveljavila. Ni bilo posebnih težav s prispevki, kajti sodelavci šole pa tudi socialni delavci iz prakse so bili motivirani za objavljanje. Zavedati so se začeli, da so objave pomembne za promocijo. Ne spomnim se kakih posebnih dogodkov ali težav v zvezi s tem. Izšlo je več tematskih števil.

Tudi socialno delo se je v družbi uveljavljalo. Centri za socialno delo so bili bolj decentralizirani kot zdaj, socialne delavke in socialni delavci so se zaposlovali v šolah, delovnih organizacijah, krajevnih skupnostih, zavodih ipd. Po vrnitvi kapitalizma pa je bilo čutiti geslo: ven s socialo.

Kako je bilo v devetdesetih letih in pozneje voditi, urejati revijo Socialno delo?

Leta 1985 je izšla jubilejna številka ob 30-letnici šole kot zbornik člankov učiteljev in sodelavcev, tudi praktikov. Nato je med rednimi izšlo več tematskih števil, npr. o invalidih v delovnih organizacijah, o načrtovanem visokošolskem študiju, o ženskem vprašanju. Zanimiva je bila številka *Socialni program preživetja* (št. 2, 1989), ki je obravnavala vprašanja v zvezi z gospodarsko in družbeno krizo v Jugoslaviji. Leta 1989, še v starem režimu, ki pa se je poslavljajal, je bil na Bledu v organizaciji naše šole 6. bienalni seminar Mednarodnega združenja šol za socialno delo. Referati so izšli naslednje leto z naslovom *Teoretični koncepti socialnega dela in izobraževanje* (št. 1–3, 1990). Med referenti je bilo veliko tujcev, znanih imen evropskega socialnega dela: Antonin Wagner, Doreen Gibson, Peter Lüssi, Teresa Rosell in drugi. Kongres je pomenil novo odprtost in povezavo z evropskimi šolami. Zadnja številka, ki je še bila v malem formatu, je bila o avtopoezi. Vsebovala je gradivo 12. mednarodne poletne šole Sekcije za skupinsko dinamiko Društva psihologov Slovenije (št. 1–2, 1992). *Spiritus agens* te dejavnosti je bil Bernard Stritih, ki je pojem avtopoeze razvijal v socialnem delu.

Ne spomnim se, da bi se ob prehodu v novi režim na šoli dogajalo karkoli dramatičnega. Dramatični dogodki so bili ob čistki profesorjev na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo leta 1972, čistki, ki je imela posnemovalce tudi na Višji šoli za socialne delavce. Ob osamosvojitvi pa sem čutil, da so res možnosti, da šola »preraste« v visoko šolo, da imamo podporo v novih silah. V socializmu je bilo socialno delo tujek (preveč očitno je opozarjalo na to, da so kljub socializmu, ki naj bi rešil vse težave prejšnjega, kapitalističnega režima, še vedno ljudje, ki ne morejo preživeti in imajo različne nadloge). Tudi zato ni bilo naklonjenosti preraščanju šole. V zahodnih demokracijah je bilo socialno delo nekaj povsem običajnega (»stranskih proizvodov« kapitalizma niso pometali pod preprogo, so jih tudi obilno ideologizirali in jih še vedno). Vsaj osebno nisem bil zaskrbljen in sem z olajšanjem sprejel dejstvo, da ni bilo več ideološkega nadzora, ki sem se ga, čeprav indoktriniran, vse bolj zavedal in ga nekaj tudi doživel.

Takrat se je začelo naše sodelovanje v evropskih programih izmenjave učiteljev in študentov TEMPUS. Program Duševno zdravje v skupnosti je koordinirala ekipa naše šole pod vodstvom Vita Flakerja.

V 32. letniku, leta 1993, smo izdali tri obsežne tematske številke v formatu A4. Prvo o duševnem zdravju v skupnosti so uredili člani istoimenske študijske skupine, drugo o zagovorništvu je uredila Tanja Lamovec. V obeh so zastopani tudi tuji avtorji (David Brandon, Jo Lucas, Shulamit Ramon in drugi). Zadnjo obsežno številko tega letnika (232 strani) pa smo naslovili *Socialna Slovenija*. Vsebuje pregledne članke o stanju na različnih področjih socialnega varstva. Uredila sva jo s Srečom Dragošem. V prejšnjih dveh sem pa formalno napisan kot glavni urednik, a pri urejanju nisem sodeloval.

Kakšen je bil po vašem položaj revije Socialno delo v primerjavi s podobnimi revijami v tem obdobju? Se je morda po čem razlikovala od njih?

Revije drugih strok in ved z daljšo tradicijo, pedagogike, sociologije, organizacijskih ved ipd., so bile oblikovno uglednejše. Na področju pedagogike je bilo celo več revij. Bile so tiskane, z vsemi rubrikami, ki jih mora imeti strokoven ali znanstven časopis. *Socialno delo* pa se je še vedno razmnoževalo v preprostejši tehniki in manjšem formatu. Poznalo se je tudi, da so v časopise, ki so jih izdajale fakultete, članke prispevali habilitirani profesorji. *Socialno delo* do devetdesetih let ni imelo veliko sodelavcev z doktoratom.

V obdobju *Vestnika* so prevladovali pisci, ki so na Sekretariatu za zdravstvo in socialno varstvo odgovarjali za posamezna področja socialnega varstva, v obdobju *Socialnega dela* pa so začeli prevladovati učitelji šole. Avtorji so bili vsi učitelji šole, učitelji drugih šol in socialni delavci – praktiki.

Nikogar nisem posebej vabil. Če sem na kakem sestanku ali seminarju naletel na koga, ki je pripovedoval o svojem delu in razmerah v svojem okolju, sem ga povabil, naj kaj napiše. Če je kaka študentka naredila dobro raziskovalno diplomsko nalogo, sem ji prav tako predlagal objavo, seveda, sem pa moral gradivo obdelati in urediti.

Prispevek praktikov je v takem glasilu nujen. To je glasilo ljudi, ki opravljajo socialno delo. Socialno delo ni filozofija. Morali bi jih privabiti in jim pomagati do objave. Zdaj so diplomanti univerzitetno izobraženi in pismeni, tako da to ne bi smela biti preveč zahtevna naloga. Bojim se, da smo včasih res pretogi in da ne gremo ljudem naproti.

Kakšna se vam je, v obdobju vašega urednikovanja, zdela povezanost teorije in prakse socialnega dela?

Teorija in praksa sta bili najbolj povezani takrat, ko so socialni delavci iz prakse, ki so imeli višjo šolo, nadaljevali študij do visokošolske oziroma univerzitetne diplome. Ti študentje – praktiki so izdelali odlične raziskovalne diplomske naloge in pomagali polniti zakladnico spoznanj vede o socialnem delu in s tem omogočali oblikovanje teorije za prakso. Teorija socialnega dela se razvija samo z refleksijo o praksi. Vse drugo je teorija, prepisana iz knjig, ki je tudi lahko koristna, ne izvira pa iz lokalne prakse.

Ni sicer razloga, da ne bi verjel Rodetovi analizi prispevkov iz revije za letnik 1995 o razcepu med teorijo in prakso. Ta razcep med učitelji in praktiki je nenehna nevarnost in zelo verjeten, ker so akademiki motivirani za pisanje in objavljanje zaradi habilitacije, praktiki pa ne. Po drugi strani pa se mi zdi, da ni tako pomembno avtorstvo kot vsebina. Raziskovalka iz šole lahko opravi dobro raziskavo prakse, čeprav ni praktik. Praktik pa morda objavi administrativno poročilo, ki nima teoretskega pomena. Seveda bi bilo najbolje tako kot v medicini. Tam poučujejo zdravniki, ki zdravijo. Danes je med učitelji fakultete veliko diplomiranih socialnih delavk in delavcev in vse več takih, ki so določeno obdobje opravljali socialno delo. Bilo bi dobro, da bi bil vsak učitelj povezan z učno bazo, kjer bi občasno tudi pomagal. Kolega Gabi Čačinovič Vogrinčič in Bernard Stritih, da omenim samo njiju, sta ves čas tudi opravljala svetovalno delo, službeno ali zasebno. Vida Milošević je več let delala kot socialna delavka. Tako da razcep med teorijo in prakso po

mojem ni tako oster in usoden. Praktikom je treba priti naproti, jim pomagati oblikovati prispevke. Urednik ni lektor, marsikaj mora napisati sam.

Pred leti me je moja nekdanja odlična študentka, Slovenka, ki dela v Trstu, prosila, naj bi posredoval, da bi v *Socialnem delu* objavili njeno poročilo o delu organizacije, v kateri sodeluje. Bilo je dobro poročilo, a nič raziskovalnega ali teoretskega. Menil sem, da bi ga morali objaviti v *Socialnem delu* že zato, ker je poročilo Slovenke z one strani meje in opisuje tamkajšnji položaj. Moje posredovanje za objavo žal ni bilo uspešno. Od tedaj se ni več oglasila. To pomeni, da bi morali praktiki imeti možnost objavljati poročila iz prakse, četudi niso teoretsko poglobljena. So pa informacija o delu. Pomislil sem na to, da bi bil prostor za to v posebni rubriki »Iz prakse za prakso« ali »Poročila«, tako kot v *Socialnem delu* v osemdesetih letih. S tem bi se narava revije približala praktikom, a izgubila nekaj znanstvene avreole. Res pa je, da lahko praktiki objavljajo tudi v *Socialnem izzivu* in področnih glasilih. Mogoče bi bilo včasih dobro malo manj strogosti in nekaj velikodušnosti, ustrežljivosti in pomoči praktikom do objave. Nisem naklonjen morebitni ločitvi strogo znanstvene revije od bolj strokovno-praktične. Struktura »mojega« *Socialnega dela* ni bila slaba: članki (lahko več vrst), poročila (iz prakse), knjižne ocene, iz tujih revij, dokumentacija (seznami dipl. nalog ipd.). Seveda pa je treba »polnjenje« rubrik organizirati (ali jih pisati sam, kot jaz!).

Leta 1994 pa je urednikovanje revije *Socialno delo* prevzel Bogdan Lešnik, ki se je odločnejše kot jaz, ki sem imel v tistem času druge funkcije, zavzel za to, da bi revija postala prava znanstvena revija in tudi navzven uglednejša. Uspelo se mu je opremiti z zmogljivim računalnikom in je na njem urejal besedila. Poskrbel je za subvencijo, pridobil prispevke avtorjev iz drugih ved in strok, vzpostavil je zvezo z drugo tiskarno, z oblikovalci; poskrbel za distribucijo; poskrbel, da so revijo evidentirale svetovne baze podatkov. Svet revije in uredniški odbor je razširil s predstavniki drugih strok in ved, tudi iz tujine. Sam sem se vrgel v pisanje člankov, ki so bili nato spodobno natisnjeni in sem imel še večje veselje z njimi kot prej. Oblika revije mi je všeč. To tudi motivira k pisanju.

Radi pišete in ste avtor več prispevkov v reviji Socialno delo. Bralcem je všeč vaš način pisanja, ki ga nemalokrat začinite tudi s humorjem. Kako pa avtorji doživljate objave v reviji Socialno delo?

Hvala za kompliment. Rad pišem. Eno mojih največjih veselj in veliko zadoščenje je, če mi uspe dobro formulirati, kar hočem povedati. Pišem, torej sem. Ob objavi članka uživam razumsko, etično in estetsko, čeprav je samo pisanje včasih muka. Izlijem tudi kakšno čustvo; jeza je silen motivator. Pisanje me posrka.

Zelo redko je do mene prišel kak odziv, komentar na moje pisanje. Zelo redko mi je kdo izrekel kakšno pohvalo, priznanje, tudi kritike ne. Mene motivira samo pisanje. Največja pohvala zame je, da je moja knjiga *Uvod v kvalitativno raziskovanje* že dolgo razprodana in da so me zadnjič iz neke knjižnice prosili za dovoljenje, da jo fotokopirajo za izposajo. Na nekem izletu je neka Slovenka,

ki živi v Angliji in je tam delala magisterij, ko sem se ji predstavil, vzkliknila: »A vi ste ta! A veste, da sem kvalitativno raziskovanje razumela šele, ko sem prebrala vašo knjigo?« To človeka ohranja pri življenju.

S humorjem je pa tako: vsaka priostrena misel zveni kot šala. Največja zbirka humorja je zgodovina filozofije. Največji humorist je pa Čas, ki vse postavlja na glavo.

Vedno sem pisal to, kar sem mislil. V zvezi s *Socialnim delom* nisem nikoli naletel na kake ovire.

Prosila bi vas še za nekaj misli o trenutnem položaju revije Socialno delo in kaj ji želite?

Bogdan Lešnik ima prav, ko v uvodniku ob 50-letnici revije navaja, da je revija *Socialno delo* postala instrument znanstvenih prizadevanj na svojem področju. Že prej sem omenil Bogdanove zasluge za tak razvojni dvig revije na stopnjo znanstvene revije. Lahko izrazim samo priznanje in zahvalo Bogdanu in zadovoljstvo ob dejstvu, da je revija res to, kar pravi, da je. Naj bo taka še naprej.

Kako pa vidite razvoj socialnega dela v Sloveniji (pa tudi širše) v zadnjih nekaj desetletjih? In kako vidite znanost in stroko socialnega dela v prihodnosti, kaj ji želite?

Rdeča nit mojega dela in tudi objavljanja je bila vzpostaviti in ohraniti strokovno avtonomijo socialnega dela na osnovi svojske vede, s teorijo, ki reflektira prakso, in avtonomno poklicno etiko; vzpostaviti in ohraniti neodvisnost od politike nekdanj in sedaj. Jasno je, da »je vse politično«, vendar je vedno možno, v okvirih, ki jih določajo drugi, ohranjati avtonomijo. V socializmu so govorili, da je socialno delo instrument socialne politike, to pomeni, da mu politika diktira, kaj naj dela in kako. Zdaj z besedami ne oporekajo avtonomije, z ureditvijo pa krčijo prostor socialnemu delu in njegovi avtonomiji, vsi, levi in desni, liberalci in iliberalci. Gotovo: država, stranka, politika, ideologija mu določajo zakonske okvire. Toda znotraj teh okvirov naj kolikor mogoče uveljavlja svoja strokovna in etična načela in se bori za avtonomijo. Toda nevarnost politizacije ne prihaja samo od zunaj, ampak tudi od znotraj. Socialno delo ni politično gibanje ali stranka. Tudi ne deluje na sistemski družbeno-politični ravni. Njegova metoda ni politična agitacija, ampak soustvarjanje rešitev težavnega položaja skupaj z uporabniki. Socialno delo ima pred očmi ponesrečenca, ne ceste in prometne ureditve. Je reševalec in zdravnik, ne inženir. Karikiram. Vsiljene okvire naj socialni delavci širijo z informacijami o dejanskih razmerah, kot se kažejo pri praktičnem delu, in z državljansko politično akcijo zunaj svetovalnega odnosa v prostem času. Nekaterim ni do tega, da bi se ukvarjali s težavami konkretnih ljudi, raje bi uredili stvari tako, da teh sploh ne bi bilo. Pa smo spet pri utopiji. Samozavestno moramo ponavljati: smo stroka in spoštovali boste našo strokovno avtonomijo! To je naša moč. A jo moramo nenehno krepiti.

Trenutno je socialno delo v težavnem položaju (kdaj pa ni bilo?!), ker ga spreminjajo v administriranje socialnih transferov v okviru strategije »vitke

države«, ki jo izvajajo vse vlade, leve in desne. Poglavitna naloga naj bi bila po tej strategiji preverjanje upravičenosti do denarnih pomoči, ko je vendar jasno, da izdatkov zanje ni mogoče zmanjšati s še takim preverjanjem, če se množi število ljudi v socialni stiski. To stisko naj bi preprečevalo socialno delo z urejanjem težav ljudi in ohranjanjem njihove delovne sposobnosti oziroma sposobnosti za samo-vzdrževanje. Socialno delo zmanjša število socialnih transferjev tako, da prepreči, da bi ljudje zašli tako daleč, da bi morali zaprositi za denarno pomoč.

Želim, da bi stroka in znanost v prihodnje ohranili svojo avtonomijo in se razvijali v skladu s strokovnimi in znanstvenimi kriteriji, neodvisno od ideologij, ki pritiskajo na stroko.